

*Jeśli w sercu jest prawość, piękno będzie w charakterze.
Jeśli piękno jest w charakterze, harmonia będzie w domu.
Jeśli harmonia jest w domu, to będzie porządek w kraju,
to pokój będzie w świecie....*

Konfucjusz

Przedszkole jako przestrzeń i czas doświadczania przez dziecko własnej emocjonalności.

Dziecko poznaje świat i swoją rolę w nim w kontekście emocji, które wiążą się bardzo ściśle ze zmianą organizacji życia po przekroczeniu we wrześniu progu przedszkola. Trzeba zrobić wszystko, aby ten pierwszy kontakt był przyjemny i wiązał się z przyjemnymi emocjami. Okres przedszkolny to najważniejszy czas dla uczenia się zachowań społecznych potrzebnych w przyszłości.

Należy zastanowić jak prawidłowo zaplanować pobyt dziecka w przedszkolu. Podaję kilka sugestii opracowanych przez autorytet w dziedzinie wychowania przedszkolnego prof. Danutę Waloszek.

Po pierwsze:

Dziecko potrzebuje wsparcia w radzeniu sobie z własną emocjonalnością w sytuacjach społecznego kontaktu z drugim człowiekiem, z działaniem, z zadaniem. Tylko dorosły wyrozumiały, życzliwy, wrażliwy na emocje dziecka może być przewodnikiem po nieznanym świecie.

Po drugie:

Wsparcie to będzie tym skuteczniejsze, im częściej do dziecka będą docierać jasne i adekwatne do sytuacji wzorce społecznych zachowań.

Po trzecie:

Wzorce zachowań prezentowane przez dorosłych będą skuteczniejsze, jeżeli będą kojarzone z przyjemnością, a nie z przykrością. Pierwsze reakcje na obecność dziecka w przedszkolu powinny być miłe i zachęcające do przebywania w nim.

Po czwarte:

Dziecko może wbudować nowe wzorce zachowań w posiadane już doświadczenia, jeżeli wypróbuje siebie i reakcje innych na sobie w zabawie.

Po piąte:

Zabawa pomaga dziecku w wewnętrznej integracji emocji. To właśnie przez nią możliwe jest zasianie prawości w sercu i piękna w charakterze.

Zadaniem edukacji przedszkolnej jest uwrażliwienie dziecka na ogólnoludzkie i ogólnozyciowe wartości poprzez działanie a nie moralizatorskie nauczanie. Wszelkiemu postępowaniu człowieka towarzyszy przyjemność lub przykrość. Pragnienie przyjemności skłania dziecko do poszukiwania zgody z otoczeniem. Pragnienie unikania przykrości redukuje zachowania nieuporządkowane, destrukcyjne. Dziecko jest szczególnie zaangażowane w poszukiwanie harmonii między dobrem i złem, pięknem i brzydotą. Zrobi wiele by zostać zauważonym, pochwalonym, wyróżnionym. Unika zachowań uniemożliwiających te odczucia. Potrzebuje wsparcia ponieważ nie ma doświadczenia w wybieraniu zachowań oczekiwanych przez otoczenie.

Co może dać dziecku przedszkole czego, dać nie może rodzina?

Przedszkole bazuje na doznawaniu przez dziecko przyjemności i przykrości w konkretnych sytuacjach „tu i teraz”. Rozwija w ten sposób umiejętności niezbędne do budowania charakteru, takie jak: wiara w siebie, zaciekawienie badawcze światem, towarzyskość, porozumiewanie się w różnych warunkach, działanie indywidualne i współdecydowanie. Takich warunków do rozwoju nie może zapewnić rodzina, może to uczynić przedszkole ponieważ:

- odpowiada na ujawniającą się potrzebę rozwojową w wieku przedszkolnym *bycia razem*, czyli budzenie się zmysłu wspólnotowego. Daje to możliwość dziecku doświadczania swojego miejsca w społeczności przez pryzmat doznawania przyjemności i unikania przykrości. W przedszkolu rozpoczyna się proces współżycia z innymi ludźmi, wyznaczanie ról i zadań. Doświadczenia pierwszych mechanizmów życia społecznego budują w człowieku motywację do bycia „razem” lub „osobno”. Rodzina ze względu na stałość ról i pozycji oraz tylko kilku osobowe wzorce nie zapewnia gromadzenia wielorakich doświadczeń.
- Przedszkole może rozwinąć umiejętność własnej emocjonalności szerzej niż rodzina. Jako pierwsza instytucja społeczna może zobrazować w sposób bezpośredni - czym jest demokracja w stosunkach społecznych. Uczy, co znaczy ulegać, ustępować, negocjować. Dziecko poznaje znaczenie głosu wspólnoty w rozstrzyganiu ważnych kwestii organizacyjnych, a także znaczenie indywidualnych pomysłów i poglądów dla grupy. Przez zabawę i w zabawie uczy się wszystkich zewnętrznych przejawów emocji charakteryzujących ludzi / gniewu, radości, smutku, wstępu, lęku, zadowolenia itp./ Zyski w tym zakresie przekładają się na umiejętność funkcjonowania w sytuacjach zadaniowych, co jest bardzo ważne w przygotowaniu do szkoły.
- Przedszkole uczy kontrolowania i regulowania emocjonalności. Dziecko powoli zaczyna rozumieć, że istnieje system reguł, które nie muszą być atrakcyjne dla niego. Są jednak konieczne dla wspólnego bycia i trzeba ich wysłuchać, zapamiętać i próbować powoli stosować się do nich. Małuch zaczyna rozumieć, iż chcąc się bawić, musi podporządkować się życzeniom nauczyciela i jednocześnie oczekiwaniom partnera zabawy. Zauważa także, że jego czyny podobają się innym, albo nie. Umiejętność rozpoznawania takich zachowań jest możliwa tylko wówczas, gdy reakcje ważnych dla dziecka osób powtarzają się systematycznie i adekwatnie do sytuacji. Przedszkole daje tę szansę przez stały codzienny kontakt z tymi samymi osobami dorosłymi i dziećmi.

- Jeden jest tylko warunek: małe dziecko w okresie adaptacji, nie może być ograniczane w działaniu zabawowym nawet przez najbardziej atrakcyjne zajęcia dydaktyczne.

Przybliżenia problemu emocjonalności dzieci w wieku przedszkolnym na podstawie artykułu zamieszczonego w czasopiśmie „Blżej przedszkola” wrzesień 2006 r autorstwa prof. Akademii Pedagogicznej w Krakowie

Danuty Waloszek

Opracowała nauczycielka Przedszkola Krystyna Skura